

Nationaal Park
Drentsche Aa

OOP STAP

Nationaal Park Drentsche Aa
Neem de tijd het te ontdekken

2025•2026

*Van brongebieden
tot benedenloop*

HELP MEE
MET GIFT

STEUN

FONDS
Nationaal Park
Drentsche Aa

Drenthe

De Drentsche Aa is de best bewaarde laaglandbeek van West-Europa. In de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw zijn bijna alle beken in ons land rechtgetrokken. De Drentsche Aa is een gelukkige uitzondering: zij mocht grotendeels haar natuurlijke kronkels blijven volgen. En waar ze toen wel langs de liniaal werd gelegd, krijgt ze nu haar vroegere loop terug. Slingerend door een boerenlandschap, gevormd in duizenden jaren samenspel tussen mens en natuur. Een mozaïek van weiden, akkers, houtwallen, bos, heide en vennen. Met idyllische esdorpen in het groen. Een oeroud landschap dat rust en harmonie uitstraalt.

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Fotograferen

Maak een foto van iets dat je mooi vindt in de natuur en deel de foto met ons.
#nationaalparkdrentscheaa

Van bron tot benedenloop

De beek is de levensader van het Drentsche Aa-gebied. Of misschien kun je beter zeggen: de bloedsomloop. Want de Drentsche Aa is niet één beek, maar een compleet beekstelsel, als een hoofdader met vertakkingen. Al die verschillende beektakken hebben een andere naam. Ze heten naar het dorp waar ze langs stromen: Amerdiep, Loonerdiep, Rolderdiep, Schipborgsche Diep enzovoort. Uiteindelijk komen ze samen in één hoofdstroom en waar die de provincie Groningen in stroomt, heet de beek eigenlijk pas echt Drentsche Aa.

De brongebieden van de Drentsche Aa liggen diep in Drenthe, ten zuiden en zuidoosten van Assen. Echte bronnen zijn er niet, en ze zijn er ook nooit geweest. De beekjes begonnen als een moerassige, venige laagte waaruit geleidelijk een stroompje voortkwam. Die moerassen zijn allang ontgonnen, maar in het jonge natuurgebied Holmers-Halkenbroek, ten oosten van Kamp Westerbork, is de oorspronkelijke situatie hersteld. Hier krijg je een beeld van hoe zo'n brongebied er uit kan hebben gezien.

Beleef DE BEEK

Schoon water voor natuur en mens

Het water van de Drentsche Aa is relatief schoon. Haar stroomgebied is een gesloten geheel waar geen water van buitenaf in komt. Er liggen geen industrieën aan en er zijn geen lozingen van afvalwater. Het schone, stromende water zorgt voor een rijk dierenleven in de beek, van minuscule waterdiertjes tot vissen. Dat de weidebeekjuffer zich hier zo thuis voelt heeft alles te maken met de waterkwaliteit. En wist je dat er uit de Drentsche Aa drinkwater wordt gewonnen? Dat gebeurt door het Waterbedrijf Groningen bij De Punt, op de grens van Groningen en Drenthe. Bij de inwoners van de stad Groningen komt Drentsche Aa-water uit de kraan, al meer dan 140 jaar.

Beek van dichtbij

- Beleef de beek van dichtbij op de mooiste uitzichtpunten en trajecten:
- Fietspad Okkenveen tussen Tynaarlo en Midlaren (knooppunten 58 en 61)
  - Belvédère Kymmelsberg bij Schipborg
  - Osdijk bij Taarlo (richting fietsknooppunt 67)
  - Wandeling Deurzerdiep vanaf Nationaal Park Drentsche Aa bezoekerscentrum in Deurze
  - Wandeling Acht van Amen vanuit Amen
  - Bruggetje over en voorde door het Andersche Diep (Pieterpad)
  - Fietspad Papenvoort-Gasselerveld (knooppunten 84 en 55)

Herken het esdorpenlandschap

Nationaal Park Drentsche Aa is veel meer dan de beek, hoe uniek die op zichzelf ook al is. Je vindt er ook nog eens het mooiste esdorpenlandschap van Drenthe en misschien wel van Nederland. Esdorpen komen overal op de zandgronden van Oost-Nederland voor, maar nergens is het landschap dat er van oudsher bij hoort zo goed bewaard gebleven als hier. Het is een gevarieerd landschap, met akkers, hooilanden, heide en bosjes. Latere veranderingen hebben daar alleen maar meer variatie aan toegevoegd: houtwallen, landgoederen, bossen. Zo is hier een kleinschalige afwisseling ontstaan die je nergens anders in Nederland aantreft.

Het esdorpenlandschap is het resultaat van eeuwen landbouw. Het bestaat uit vier basiselementen: het beekdal, het 'veld' (= de heide), de es en het dorp zelf. Ze hadden allemaal een functie in het boerenbedrijf van vroeger. Op de hooggelegen essen hadden de boeren hun akkers. Om die te kunnen bemesten hielden ze schapen. 's Nachts lieten de schapen hun mest achter in de potstal, overdag liepen ze in grote kuddes op de heide. De graslanden langs de beek voorzagen in het hooi dat nodig was om het vee de winter door te helpen. Rond 1900 maakte de komst van kunstmest de schapen en daarmee ook de heide overbodig. Een groot deel van de heide veranderde in landbouwgrond of bos. Maar er zijn nog mooie heidevelden over. En voor de rest is de 'viereenheid' van het esdorpenlandschap bij de Drentsche Aa nog heel herkenbaar. De essen zijn de hoogste delen van het landschap. Ze zijn te herkennen als open ruimten met landbouwgrond, vaak rond of ovaal en bol van vorm en begrensd door houtwallen of bos.

Tussen de coulissen

De houtwallen in de beekdalen dragen veel bij aan het schilderachtige karakter van het Drentsche Aa-landschap. Toch hebben ze niet vanaf het begin bij het esdorpenlandschap gehoord: de meeste zijn pas in de negentiende eeuw aangelegd om gemeenschappelijke gronden te verdelen in percelen van verschillende eigenaren. Ze vormen nu lommerrijke coulissen met vaak fors uitgegroeide eiken en mooie doorkijkjes. Ze dragen ook veel bij aan de biodiversiteit, als trekroutes voor vlinders en andere dieren, als broedgebied van vogels en als groeiplaats van bijzondere inheemse boomsoorten zoals de wilde appel.

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Fluiten met een eikeldop

Zoek een mooie dop van een eikel. Leg je duimen over de holte van de eikeldop. Houd aan de bovenkant een klein V-tje open. Zet je lippen tegen de knokkels van je duimen en blazen maar. Misschien moet je een beetje oefenen.

TIP

Mooiste esdorpenlandschappen

- ANLOO (beekdal Anloërdiepje met mooie houtwallen, drie essen rond het dorp, heide en bos in Kniphorstbosch en landgoed Terborgh)
- GASTEREN (beekdal Gastersche Diep, twee essen waaronder de glooiende Zuidesch, heide Ballooërveld)
- LOON (beekdal Loonerdiep, Looneresch, heide Ballooërveld)
- ANDEREN (beekdalen Andersche Diep/Rolderdiep en Scheebroekenloop, twee essen, heide Eexterveld)
- AMEN (beekdal Amerdiep, fraaie hoge Houtesch met oud esbosje)
- SCHOONLOO (fietsknooppunt 51)
- ELP

Al deze (en meer) dorpen zijn een prima uitgangspunt voor een wandeling of fietstocht door het esdorpenlandschap. Routes vind je onder meer op www.drentscheaa.nl (www.drentscheaa.nl/beleef-nationaal-park/wandelen-fietsen-paardrijden).

Mooiste houtwallandschappen

- Anloërdiepje ten westen van Anloo
- Scheebroekenloop ten noorden van Anderen, en ten westen van dit dorp
- Smalbroeken ten noorden van Amen

Wist je dat...

een groot deel van Nationaal Park Drentsche Aa de status van Natura 2000-gebied heeft? Natura 2000-gebieden zijn de mooiste en belangrijkste natuurgebieden van Europa. Het hele beekdal valt onder Natura 2000, plus de hoger gelegen natuurgebieden zoals Ballooërveld, Drouwenerzand, Eexterveld, Gasterse Duinen, Gasterse Holt, Kampsheide en Zeegserduinen.

Geniet van de natuur

Het Drentsche Aa-gebied is rijk aan natuur. Niet voor niets is iets meer dan de helft van de oppervlakte, zo'n 17.000 hectare, beschermd natuurgebied. En niet voor niets is het een Nationaal Park en Natura 2000-gebied. Het is voor nogal wat soorten planten en dieren een van de laatste bolwerken in ons land en daarmee een reservoir van biodiversiteit. Maar je hoeft geen kenner te zijn om van de natuur van de Drentsche Aa te genieten. In elk seizoen is hier veel te beleven.

Welke dieren, bloemen, paddenstoelen heb jij al gespot?

Geelgors **SIGNALEMENT** Meestal hoor je hem voordat je hem ziet. Het simpele liedje, een paar staccato toontjes gevolgd door één lange toon, wordt wel vergeleken met het begin van Beethovens Vijfde: ta-ta-ta-taaaa... Het zingende mannetje zit vaak in een top van een boom of struik – en dat treft, want met zijn intens gele kop en borst is hij prachtig om te zien. **WAAR?** In beekdalen met houtwallen en op heidevelden met bomen. **WANNEER?** Het hele jaar, maar de zang hoor je alleen in het zomerseizoen.

Torenvalk **SIGNALEMENT** Kleine roofvogel die vaak met snel op en neer gaande vleugels perfect stil in de lucht hangt, loerend naar muizen ('bidden' heet dat). Lange staart, smalle vleugels. Het vrouwtje is helemaal warmbruin gekleurd, het mannetje heeft een blauwgrijze kop en staart. **WAAR?** Op allerlei plekken behalve in gesloten bos. Er zijn wel steeds minder torenvalken; om meer over de oorzaken te weten te komen is 2025 het Jaar van de Torenvalk. **WANNEER?** Het hele jaar: de torenvalk is een standvogel.

Das **SIGNALEMENT** De kans dat je een das te zien krijgt is klein, want dassen zijn 's nachts actief; overdag slapen ze in hun burchten. Misschien kom je zo'n burcht tegen; die heeft altijd meerdere in- en uitgangen en kan een flink gebied beslaan. Op plekken waar de grond opvallend is omgewoeld is waarschijnlijk een das aan het graven geweest. In modderige grond of in de sneeuw kun je z'n voetsporen vinden, met brede zool en lange teennagels. **WAAR?** De burchten liggen vaak in het bos of in een houtwal. Sporen kun je zowat overal tegenkomen. **WANNEER?** Het hele jaar.

Heikikker **SIGNALEMENT** Valt het meest op door het bijzondere, borrelende 'gekwaak' van de mannetjes in het voorjaar. Dat klinkt zoals de lucht die ontsnapt uit een fles die je onder water houdt. En dat dan in veelvoud, want als er één begint roepen ze allemaal. Ze hopen er een vrouwtje mee te versieren. **WAAR?** Hier en daar in vennen en heideplassen. **WANNEER?** Voornamelijk in maart en april te horen. Van pure opwinding zijn de mannetjes in deze tijd blauw gekleurd! Daarna vallen ze minder op, maar met wat geluk zijn ze tot in het najaar nog te zien.

Hooibeestje **SIGNALEMENT** Klein vlindertje met oranje voor- en lichtbruine achtervleugel, en op beide vleugelpunten een opvallende zwarte 'oogvlek' met witte kern. **WAAR?** In ruigten en bloemrijke graslanden. Algemeen voorkomend. **WANNEER?** Eind april tot eind september in twee elkaar overlappende generaties. FOTO: WENDY BAARS, PIXABAY

Grote ratelaar **SIGNALEMENT** Niet al te grote plant, gemakkelijk te herkennen aan de fraaie tweelippige, gele bloemen en het langwerpige blad met gezaagde rand. Dankt zijn naam aan het ratelen van de rijpe zaden in de verdroogde kelk als die heen en weer schudt. **WAAR?** Massaal in vochtige, schrale beekdalgraslanden. De grote ratelaar is een halfparasiet: hij doet wel zelf aan fotosynthese, maar parasiteert ook op grassen. **WANNEER?** Het hoogtepunt van de bloei is in mei-juni.

Jeneverbes **SIGNALEMENT** Groenblijvende, zeer stekelige struik of kleine boom. Sommige exemplaren met van groen naar blauwzwart verkleurende besjes. De vorm varieert enorm: van slanke, hoge zuil tot platte, brede 'tafel'. **WAAR?** Heidevelden op droge zandgrond. Op de meeste heidevelden in het Nationaal Park te vinden, het talrijkst in de Tweelingen bij Schoonloo en op het Drouwenerzand. **WANNEER?** Altijd.

Echte judasoor **SIGNALEMENT** Bruine, vlezige paddenstoelen die qua vorm op oren lijken. Meestal in groepen bij elkaar op dode takken of stammen. **WAAR?** Op allerlei plekken. Meestal op afgestorven takken van nog levende bomen en vooral op vlier. De apostel Judas zou zich, nadat hij Jezus had verraden, aan een vlier hebben opgehangen. **WANNEER?** Dit is een van de paddenstoelen die je het hele jaar kunt vinden. Judasoren zwellen op in vochtige omstandigheden, en verschrompelen en worden zwart bij droogte.

Vogelfolder

In de folder 'Vogelparadijs Drentsche Aa' vind je tips voor de beste plekken om vogels te kijken in Nationaal Park Drentsche Aa. Verkrijgbaar in het Nationaal Park Drentsche Aa bezoekerscentrum.

WIST JE DAT?

Libellen

Wist je dat libellen hun vleugels onafhankelijk van elkaar kunnen bewegen? Hierdoor kunnen ze als helikopters stil in de lucht blijven hangen. Ze kunnen vooruit, achteruit en zelfs opzij vliegen. Hele grote libellen kunnen wel vijftig kilometer per uur vliegen. Daarmee zijn zij de snelst vliegende insecten ter wereld.

Natuurwijzer

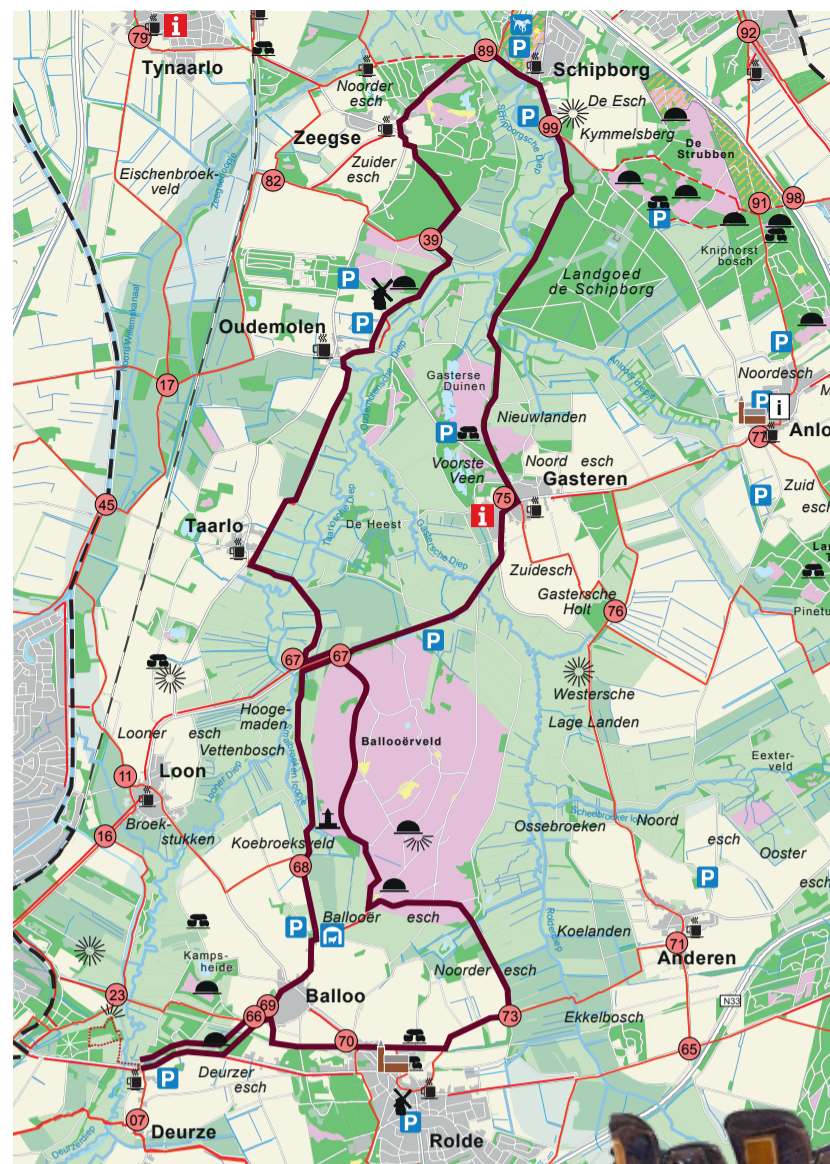
De Natuurwijzer van Nationaal Park Drentsche Aa helpt je om de meest voorkomende planten, dieren en paddenstoelen in het gebied te herkennen. In de uitklapkaart staan meer dan 150 illustraties van vogels, insecten, planten, paddenstoelen en zoogdieren. Verkrijgbaar in het bezoekerscentrum in Deurze.

Voor fietsers en wandelaars zijn de mogelijkheden in Nationaal Park Drentsche Aa eindeloos. Van korte rondjes tot lange afstandroutes, er is voor elk wat wils. Er zijn veel rondwandelingen te maken die helemaal of bijna helemaal over wandelpaden en onverharde wegen voeren; asphalt of beton hoeft je nauwelijks tegen te komen. Fietsroutes voeren over door bomen omzoomde klinkerwegen en over fietspaden door het prachtige landschap. Op veel plaatsen kun je uitrusten bij dorpscafés of op bankjes buiten in het veld. Met de netwerken van fietsknooppunten en wandelknooppunten kun je je eigen route samenstellen. Maar er zijn ook veel beschreven en/of gemarkeerde routes beschikbaar.

Fiets en wandel

erop los

Hier bieden we je alvast een mooie fietsroute aan door het centrale deel van het Nationaal Park. De route is 30 kilometer lang en begint en eindigt bij het NP Drentsche Aa bezoekerscentrum aan de Asserstraat in Deurze. Ze voert over de 'hoogte' van

de Rolderrug en door de aangrenzende beekdalen. Je rijdt van fietsknooppunt naar fietsknooppunt; daardoor is de route eenvoudig te volgen en kun je desgewenst ook op een andere plek starten. Scan de QR-code voor meer informatie over de route en wat er onderweg te zien is.

Fiets- en wandelroutes en -kaarten

Wandelaars die liever een uitgezette route volgen, kunnen kiezen uit tientallen routes. De meest uitgebreide verzameling vind je op de website van het Nationaal Park: www.drentscheaa.nl. Naast eigen Nationaal Park-routes zijn hier onder andere ook de routes van Staatsbosbeheer en die van Het Drentse Landschap te vinden. Veel routes zijn ook beschikbaar via <https://eindjeomindrenthe.nl>.

Onlangs is een nieuwe, herziene editie van de langeafstandswandeling De Loop van de Drentsche Aa verschenen. De route heeft de vorm van een rondwandeling met de stations van Assen en Groningen als startpunten. In totaal is de route ruim 170 kilometer lang. Hij is verdeeld in negen etappes van gemiddeld 19 kilometer, maar je kunt ze zo kort en lang maken als je zelf wilt. De gids is onder andere te bestellen bij Het Drentse Landschap: www.drentslandschap.nl.

Ook voor fietsroutes is de Nationaal Park-website een goede bron: www.drentscheaa.nl/beleef-nationaal-park/wandelen-fietsen-paardrijden. Er zijn ook fietsroutes te vinden via www.drenthe.nl.

Wolven

In Nationaal Park Drentsche Aa leven wolven. De kans dat u er een tegenkomt is erg klein, maar mocht het toch gebeuren, dan is het goed te weten wat u wel en niet moet doen.

WAT U WEL MOET DOEN:

- Blijf rustig en maak geen plotselinge bewegingen.
- Houd afstand en geef de wolf de ruimte om weg te gaan.
- Zorg dat uw hond aan de lijn is.

WAT U NIET MOET DOEN:

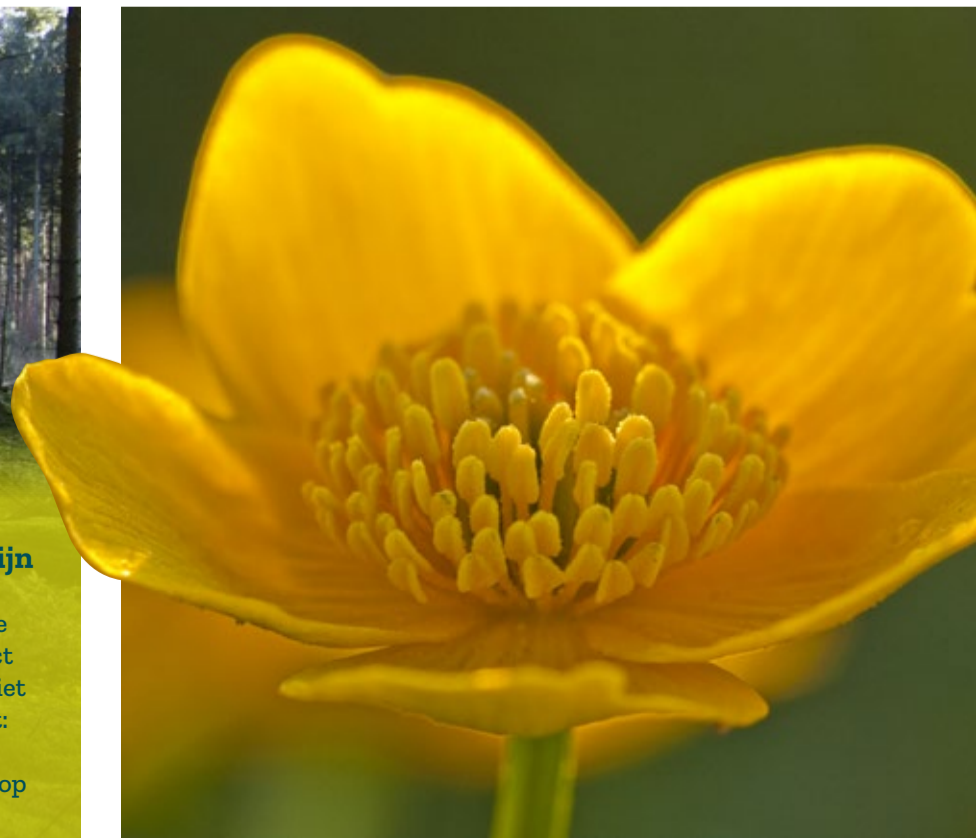
- Loop niet naar de wolf toe.
- Voer de wolf niet.
- Maak geen lawaai om de wolf te laten schrikken.

Scan de QR-code om een flyer met meer informatie te downloaden.

Respecteer de natuur: honden aan de lijn

Wandelen in de natuur mag op de gemarkeerde routes en wandelpaden. Doe dit wel met respect voor de natuur, zodat je de dieren en planten niet stoort. Voor Nationaal Park Drentsche Aa geldt: honden aan de lijn, uitgezonderd de bebouwde kom en de hondenloosloopgebieden. Die vind je op de kaart in het midden van deze krant.

De bossen in het Drentsche Aa-gebied zijn heel divers: van uitgestrekte aangelegde bossen met veel naaldbomen tot kleine maar eeuwenoude eikenbosjes. Verspreid door de grotere bossen liggen heidevelden en vennen, oases voor bijzondere planten en dieren zoals veenpluis, heidekartelblad, adder en heikikker. Een netwerk van paden en routes maakt dat je vrijwel overal in het bos naar hartenlust kunt wandelen, fietsen en paardrijden.

Beleef HET BOS

Wandelroutes in het bos

De grootste bossen zijn te vinden in het zuiden van het Nationaal Park. Hier liggen de voormalige 'staatsboswachterijen' Hooghalen, Grolloo en Schoonloo die nu samen het 'Hart van Drenthe' vormen, en de boswachterij Gieten-Borger. Ze zijn stuk voor stuk in de eerste helft van de twintigste eeuw aangelegd, oorspronkelijk met als doel om er hout te kunnen oogsten. In Gieten-Borger is dat nog steeds een van de doelstellingen, naast recreatie en natuur. In het Hart van Drenthe mag de natuur grotendeels haar gang gaan. Wandelen is de perfecte manier om deze uitgestrekte bossen te beleven. En daarvoor zijn volop mogelijkheden. Wie avontuurlijk ingesteld is, zoekt zijn of haar eigen route: paden genoeg. Maar Staatsbosbeheer heeft ook diverse gemarkeerde paaltjesroutes uitgezet. In het Hart van Drenthe liggen er vijf, verspreid over het gebied, in lengte variërend van ruim 3 tot ruim 7 kilometer, waaronder een speurtocht speciaal voor kinderen (Speurtocht Grote Zand). In Gieten-Borger liggen er zes, waaronder het Boswachterspad Beek en Bos van 17 kilometer, dat we hier uitlichten. De andere vijf variëren in lengte van 3 tot 9 kilometer. Andere boswandelroutes vind je noordelijker in Terborgh (Evertsbos, 5 kilometer) en Strubben-Kniphorstbosch (9 kilometer). Je vindt de routes op www.staatsbosbeheer.nl; het makkelijkst is om onder de menuknop 'Uit in de natuur' te kiezen voor 'Routes' > 'Bekijk al onze routes' > 'Bekijk de kaart'.

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Speuren naar sporen

In het bos komen veel verschillende dieren voor. Reeën, vossen, dassen, bevers. Ze laten pootafdrukken achter. Kijk of je ze kunt vinden. Weet je hoe deze dieren heten? Misschien zie je heel andere sporen. Weet je dan van welk dier die zijn?

Das

Egel

Vos

Eekhoorn

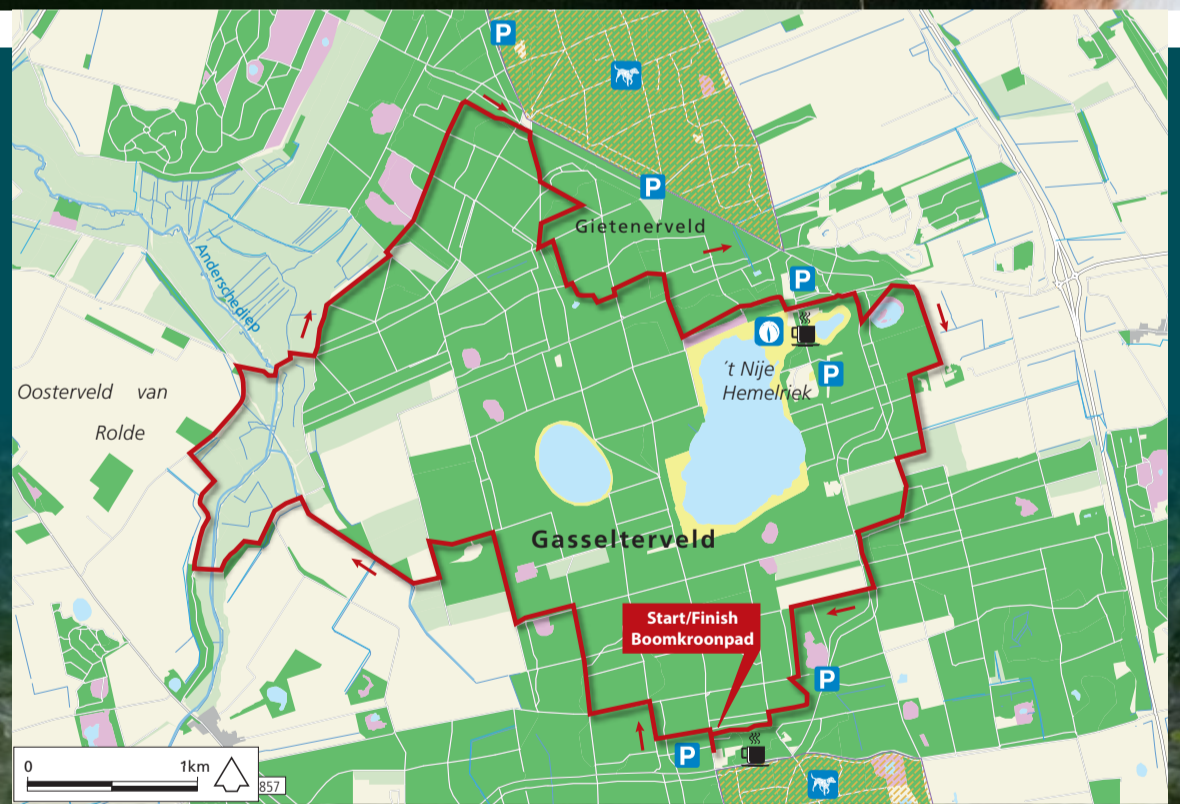

Ree

Wandeling Van Boom tot Bos

In 2024 bestond Staatsbosbeheer 125 jaar. Ter gelegenheid daarvan hebben boswachters in 28 bossen verspreid over heel Nederland een Van Boom tot Bos wandeling uitgezet. Tijdens deze wandeling vertellen zij meer over bomen, bos en bosbeheer. In Nationaal Park Drentsche Aa is de bestaande wandelroute 'Beleef het bos' omgetoverd tot zo'n jubileumroute. Hij start vanaf Buitencentrum Boomkroonpad Onderweg kom je paaltjes met een QR-code tegen. Scan deze code met je telefoon. Vanzelf komt dan een bosverhaal of een videobericht van boswachter Linde Veldhoen in beeld. Het mooie van de Van Boom tot Bos wandeling is dat je zelf kunt bepalen wanneer en hoe je het doet. Je kunt de route in één keer lopen of in etappes. Je kunt bijvoorbeeld halverwege stoppen en bij je volgende bezoek de wandeling weer oppakken. Je kunt ook terugkomen met familie, vrienden of je gezin.

Buitencentrum Boomkroonpad: startpunt voor bosverkenning

Het Boomkroonpad en het bijbehorende buitencentrum van Staatsbosbeheer zijn hét startpunt voor een bosverkenning. Hier beginnen diverse gemarkeerde wandelroutes en excursies en er zijn allerlei activiteiten speciaal voor kinderen. Het Boomkroonpad zelf is natuurlijk een niet te missen attractie voor jong en oud: wandelen tussen de boomtoppen.

Adres Steenhopenweg 4, 9533 PN Drouwen.
Meer informatie telefoon 0592-377305 of www.staatsbosbeheer.nl/boomkroonpad

Heerlijk zwemmen en zonnebaden in de natuur

In de bossen van Nationaal Park Drentsche Aa liggen vier prachtige zwemplasjes met strand: Nije Hemelriek en Gasselternveld (vlak bij elkaar in boswachterij Gieten-Borger), Loomer en Ieberenplas (beide in Hart van Drenthe). Op het Gasselternveld na zijn ze voorzien van picknickplekken en toiletten. Ideaal voor gezinnen met kinderen. Je vindt ze op de kaart op de middenpagina's.

Voel het verleden

Treed in de voetsporen van de middeleeuwse handelsreiziger uit Münster, die na een tussenstop in Coevorden naar de stad Groningen trok. Of beter gezegd, volg zijn wielsporen. Want een koets getrokken door paarden was destijds het gangbare vervoermiddel voor lange afstanden.

Tekens uit de oertijd

Nergens anders in Nederland is nog zoveel van de prehistorie te zien als bij de Drentsche Aa. Van de 53 hunebedden in ons land liggen er liefst twintig in het Drentsche Aa-gebied; hun locaties vind je op de kaart op de middenpagina's. Prehistorische grafheuvels telt het gebied meer dan tweehonderd.

Meer weten over hunebedden

Wil je meer weten over de Drentse hunebedden, bezoek dan het Hunebedcentrum in Borger. Hier krijgt een beeld van het dagelijkse leven in de prehistorie. Wie waren de mensen die deze imposante grafmonumenten bouwden, hoe deden ze dat en waarom? Het grootste hunebed staat pal naast het centrum.

Adres: Bronnegerstraat 12, 9531 TG Borger, telefoon 0599 - 23 63 74, www.hunebedcentrum.nl. Open: maandag t/m vrijdag 10.00-17.00 uur, zaterdag, zondag en feestdagen 11.00-17.00 uur. Gesloten 25 en 31 december en 1 januari.

Volg de oude karrensporen

Als je goed kijkt, kun je die 'karrensporen' op verschillende plekken in het Drentsche Aa-gebied nog zien. Op het Ballooërveld bijvoorbeeld, de Gasterse Duinen, in De Strubben-Kniphorstbosch, de Vijftig Bunder en het Noordlaarderbos. Ze lopen allemaal zuidoost-noordwest, over de Hondsrug of een van de parallel daaraan lopende zandruggen, ontstaan in de laatste twee ijstijden. Het waren de enige begaanbare routes door Drenthe, zonder waterlopen of moerassen die de weg versperden.

Vaak vormen de karrensporen 'bundels' tot wel driehonderd meter breed. Door het intensieve gebruik en de zandige bodem raakten de sporen zo diep ingesleten dat paarden en wagens regelmatig vast kwamen te zitten. De wagens maakten daarom steeds een nieuw spoor ernaast.

Volg je die middeleeuwse sporen, dan beland je vanzelf in de prehistorie. Nergens vind je zoveel hunebedden en duizenden jaren oude grafheuvels als hier. En het is niet moeilijk je voor te stellen hoe die voor de middeleeuwse reiziger als bakens op de eindeloze lege heidevlaktes dienden. De samenhang tussen de middeleeuwse karrensporen en de prehistorische monumenten is vooral goed te zien op het Ballooërveld en in De Strubben-Kniphorstbosch, dat in zijn geheel een archeologisch monument vormt – uniek in Nederland!

Sporen van de oorlog

Naast sporen uit het verre verleden vind je in het Drentsche Aa-gebied ook sporen van de Tweede Wereldoorlog. Het bekendst en het meest indrukwekkend is het voormalige kamp Westerbork, van waaruit de treinen vertrokken naar de vernietigingskampen in het oosten. Elders in het gebied zijn nog meer sporen van de oorlog te ontdekken. Zoals het Onderduikershol in het bos van het voormalige landgoed Terborgh ten zuiden van Anloo. Of de resterende delen van tankgrachten gegraven op bevel van de Duitsers, kaarsrechte diepe banen door het Ballooërveld en door natuurgebied De Vijftig Bunder bij Midlaren. De tankgrachten maakten deel uit van de Atlantikwall.

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Stenen weetje

In Drenthe liggen veel stenen. We noemen ze zwerfkeien omdat ze duizenden jaren geleden door een heel dikke laag ijs uit het noorden naar Nederland zijn geschoven. Kijk maar eens goed om je heen, je ziet er vast wel een.

proef! de Drentsche Aa

Drentsche Aa streekproducten en verkooppunten

- **Boerderijwinkel 'De Moalderij'** in Anloo: Annerweg 35, 9467 PB, www.abz-anloo.nl
- **De Kudde van Anloo** Annerstreek 17, 9468 AK, www.kuddevananloo.nl
- **De Natuurgrazerij** Amelte 24, 9404 EL Assen, www.natuurgrazerij.nl
- **Zorgboerderij, camping, theeschenkerij en winkel 'De Balloohoeve'**, Balloo 52, 9458 TC Balloo, www.deballoohoeve.nl
- **Landwinkel en fruitbedrijf de Marwijkshof** Marwijksoord 21a, 9448 XA, www.demarwijkshof.nl
- **Biologische geitenhouderij en kaasmakerij 'De Kruidenwei'** in Nooitgedacht: Veldweg 8, 9449 PW, www.dekruidenwei.nl
- **De Zeegsterhoeve in Zeegse** vleesveehouderij, bed & breakfast en boerderijwinkel: Hoofdweg 62, 9483 PD, <http://dezeegsterhoeve.com>

Bij een aantal bakkers is het **Dubbel Drents streekbrood** te koop, gebakken van graan geteeld in het **Drentsche Aa-gebied**.

Nuttige adressen

Nationaal Park Drentsche Aa bezoekerscentrum
Asserstraat 63, 9451 TA Rolde (Deurze)
Open vanaf 17 april

Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa

Kees Folkertsma, Elaine Sapulete
Provinciehuis Drenthe,
Westerbrink 1, Assen
Postbus 122, 9400 AC Assen
T 0592 - 36 55 55
E drentscheaa@drenthe.nl
I www.drentscheaa.nl

IVN Drenthe

André Brasse, Timanca Manak
coördinator resp. medewerker
Communicatie & Educatie
Nationaal Park Drentsche Aa
Postbus 125, 9400 AC Assen
Bezoekadres: Nationaal Park
Drentsche Aa bezoekerscentrum,
Asserstraat 63, 9451 TA Rolde
T 0592 - 37 17 40
E drentscheaa@ivn.nl
I www.ivn.nl

Staatsbosbeheer Drentsche Aa

Molensteeg 2
9484 TE Oudemolen
T 0592 - 23 13 07
I www.staatsbosbeheer.nl

Staatsbosbeheer Hart van Drenthe

leberen 1, 9442 TJ Elp
T 0592 - 29 21 90

Stichting Het Drentse Landschap

Postbus 83
9400 AB Assen
T 0592 - 31 35 52
I www.drentslandschap.nl

www.drentscheaa.nl

Het meest complete en actuele overzicht van alle activiteiten in het Drentsche Aa-gebied is te vinden op de website www.drentscheaa.nl. Deze site biedt ook veel achtergrondinformatie over het gebied: de natuur, de geschiedenis, het beheer en meer.

 www.facebook.com/drentscheaa

 www.instagram.com/nationaal_park_drentscheaa

 <https://bsky.app/profile/npdrentscheaa.bsky.social>

Nederland heeft eenentwintig Nationale Parken. In de parken zijn alle bijzonderheden van de Nederlandse natuur terug te vinden: duinen, bossen, heide, laagveen, getijdennatuur, beekdalen, vennen en nog veel meer. Gezamenlijk beslaan de parken zo'n 120.000 hectare, dat is bijna 3% van Nederland.

za 24 mei	Dag van het Nationaal Park	locatie zie website	www.drentscheaa.nl
4 t/m 6 jul	FestiValderAa Drie dagen theater en muziek in de Drentsche natuur	Schipborg	http://festivalderaa.nl
za 16 aug	Etstoel Anloo Middeleeuws spektakel rond historische rechtszitting	Magnuskerk, Anloo	www.etstoel.nl
zo 21 sep	Pedaal Vocaal Koorconcerten op diverse locaties, verbonden via fietsroute (auto kan ook)	diverse startpunten	www.pedaalvocaal.nl
zo 21 sep	Buitenfestival Staatsbosbeheer Tal van activiteiten voor jong en oud	Buitencentrum Boomkroonpad	www.staatsbosbeheer.nl/boomkroonpad
Za 20 sep	World clean up day		
Za 25 okt	Nacht van de nacht: Duisternis op het Ballooërveld start 17.45 uur	Ballooërveld	
Za 25 okt	Laarzendag	NP Drentsche Aa bezoekerscentrum	www.drentscheaa.nl

De Hondsrug UNESCO Global Geopark

De Hondsrug UNESCO Global Geopark vertelt het verhaal van deze geologisch unieke, door de ijstijden gevormde heuvelrug. Dat gebeurt vooral via 'expedities' met verschillende thema's. Drie van de expeditiepoorten liggen in of dicht bij het Drentsche Aa-gebied: Waterpark De Bloemert in Midlaren (water), Buitencentrum Boomkroonpad (bos) en Hunebedcentrum Borger (ijstijden, prehistorie). Het Drentsche Aa-gebied maakt deel uit van het Geopark de Hondsrug. Nationaal Park Drentsche Aa is partner van het Geopark.

Zie voor alle activiteiten en overige informatie: www.geoparkdehondsrug.nl

FONDS Nationaal Park Drentsche Aa

Ben je ook supporter van de Drentsche Aa? Stort een bijdrage in ons fonds. We steunen daarmee o.a. bewoners die in hun eigen buurt aan de slag gaan om het landschap nog mooier te maken.

Scan de QR-code om een vrije gift te doen aan Nationaal Park Drentsche Aa.

Colofon

Teksten en eindredactie: Henk van den Brink
Redactie: André Brasse, Henk van den Brink, Timanca Manak, Linde Veldhoen
Fotografie: NP Drentsche Aa tenzij anders vermeld
Cartografie: Data-team provincie Drenthe
Grafische verzorging: provincie Drenthe
Druk: Scholma, Bedum
Oplage: 38.000
© Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa 2025

